

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno 361. Usque Ad Annum 395

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1758

VD18 90117786

§. 40. S. Optatus contra Donatistas calamum stringit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66032)

Donatistæ quoque suum Episcopum Sæculum IV.
 Romæ habebant, qui pusillum gregem in A. C. 373.
 caverna montis extra urbem congrega- Optat. l. 2.
 bat, hinc etiam dicti sunt montenses.
 Rursus a quibusdam Cutzupites voca- Sup. l. X.
 bantur. Donatistæ hunc, ita dictum, S. 26.
 Episcopum Romanum ex Africa mitte- Epist. Conc.
 bant, aut Episcopi Donatistæ veniebant, Rom. to. 2.
 eumque in ipso loco ordinabant; eorum conc. p. 1002.
 sex, ordine sibi succedentium numeran- Aug. de hæc.
 tur, qui hujus cavernæ Sedem occupa- c. 69.
 runt, nempe Victor ex Africa missus ad Id. ep. 53. al.
 hujus Sæculi initium, Bonifacius, Encol- 165. Aug.
 pius, Macrobius, Lucianus, & Claudia- II. cont. Pe-
 nus. Eisdem in Hispania etiam Episco- tit. c. ult.
 pus erat, qui domum, & prædia cujus- Id. III. cont.
 dam nobilis faminæ administrabat, & Cresc. c. 63.
 iterum alius in ignoto aliquo loco extra n. 70.
 Africam Donatistarum Protector in Afri-
 ca fuit Gildo Firmi Regis Mauritanæ fra-
 ter, qui contra Imperatorem Valentinia-
 num rebellionem molitus est, & cujus
 affictas partes post acceptam cladem
 Gildo erexit. Gildonem, dum in Ca-
 tholicos sæviret, ubique Optatus, Epis-
 copus Donatista, comitabatur, hinc sibi
 nomen Optati Gildoniani contraxit.

§. XL.

*S. Optatus contra Donatistas cala-
 mum stringit.*

Sanctus Optatus Episcopus Milevitanus, *Hier. script.*
 qui

Sæculum IV. qui nobis nomina Episcoporum Donatistarum Romanorum scriptis suis consignavit, illo tempore sub Valentiniano Imperatore libros edebat; scribentem occasio hæc fuit; cum Parmenianus Episcopus Donatista, & Donati Succellus in Ecclesia Carthaginensi contra Ecclesiam librum scripsisset, plures Catholicos existimaverant, utile fore, si utriusque partis sectatores ad amicum colloquium convenirent; hanc autem reconciliatio- nis viam Donatistæ recusaverant, nec verbo alloqui Catholicos dignati, nec propius accedere, causam prætexentes non licere cum peccatoribus commu-icare. Optatus ergo, cum alia ratione non posset, scriptis Parmeniano respon- dit, & demonstravit, quod aliqua proce- lisset, Ecclesiæ Catholicæ faventia, illa qua suæ Sectæ omnino contraria, aliqua quæ videri possent Ecclesiæ adversari, vera vero falsa, quale etiam illud effectum quod Ecclesia armatorum manus contra Donatistas expetiisset; id enim Optatus factum fuisse absolute negat.

Hoc Optati opus in sex libros divi- sum est, nam plures S. Hieronymus nescio & de illo, qui hodie pro septimo habetur an ejusdem Auctoris sit, dubitatur. In libro primo S. Optatus historiam schisma- tis Donatistarum refert, & filum suæ nar- rationis usque ad defensionem Felicis

Aptungitani continuat; hoc schisma ini-
 tium duxerat paulo ante sexaginta annos
 occasione eorum, qui in Diocletiani per-
 secutione lapsi, traditores fuerant appel-
 lati. S. Optatus ut ostendat, utra pars
 schismatis causa fuerit, his verbis ad Par-
 menianum utitur memorabilibus: *non*
Cacilianus discessit a Majorino, avo tuo,
sed Majorinus discessit a Caciliano. Ca-
cilianus non defecit a Cathedra Petri, aut
Cypriani, sed Majorinus, cujus tu Cathe-
dram tenes, quae ipso Majorino antiquior
non est. In Libro secundo supponens tan-
 quam Principium inter Christianos non
 controversum, unicam esse Ecclesiam, ex
 Successione Episcoporum in Ecclesia Ro-
 mana, hanc Ecclesiam esse Catholicam
 probat, dum dicit: *negare non potes, in*
urbe Roma Cathedram Episcopalem pri-
imum Petro fuisse datam, qui in ea sedit,
cum esset omnium Apostolorum Princeps,
ut per hanc unicam Cathedram omnes ser-
varent unitatem; ne unusquisque Apосто-
lorum propriam habere contenderet, &
qui aliam erigeret, schismaticus, & pec-
cator agnosceretur. (*) In hac ergo uni-
ca Cathedra Petrus primus sedit, ei Linus
successit,

Saeculum IV.
 A. C. 374.

Sup. l. IX.
 S. 34.
 Sup. l. X.
 S. 12.

pag. 439.
 Bibl. P. P.

p. 646.

(*) In his verbis invictum latet argumentum,
 omnem Christianorum Ecclesiam Ecclesiae Roma-
 no-Catholicae Communionis vinculo non unitam,
 Hist. Eccles. Tom. IV.   Z   esse

Sæculum IV. *successit, Lino Clemens, Clementi Anacle-*
A. C. 374. *tus; tum successere Evaristus, Sixtus*
Telesphorus, Hyginus, Anicetus, Pius
S. Optatus *Soter, Eleutherius, Victor, Zephyrinus,*
Milevitanus. *Callistus, Urbanus, Pontianus, Antherus,*
Fabianus, Cornelius, Lucius, Stephanus,
Sixtus, Dionysius, Felix, Eutichianus, Ca-
jus, Marcellinus, Marcellus, Eusebius, Ma-
tiades, Sylvester, Marcus, Julius, Lili-
rius, Damasus, qui hodie noster Confrater
est, quocum totus Mundus, sicut et nos
commercio litterarum formatarum com-
municamus. Ostendite Cathedræ vestrae
originem, quæ Ecclesiam apud vos esse affir-
matis! (*) aliquam etiam urbis Romane
partem

esse Heterodoxam. Hinc veterum SS. Patrum
 qui Episcopi erant, sicut S. Augustini, Subscriptio-
 nes legimus: Ego Ecclesiæ Catholice Episcopus
 omisso Ecclesiæ Particularis nomine.

(*) Id etiam a Protestantibus Catholicos lo-
 cessentibus exigimus: ostendite Cathedræ vestrae
 originem! Cur Protestantes Doctorum, & Se-
 per-Intendentium suorum Seriem reticent? nem-
 pe nunquam non superesset Quæstio: a quo eo-
 rum primus missus fuerit. Certe non sine De-
 Providentia factum, quod non tantum Pontifi-
 cum Romanorum, sed etiam aliarum Ecclesiarum
 Pastorum v. g. Salisburgensium, Frisingensium,
 Augustanorum Successionem habeamus. Si quis
 dicat: Illi Christi Cathedram tenent, qui eja-
 Verbo, nempe S. Scripturæ adhærent; non no-
 diendum

partem vobis tribuistis; si quis vero ex
 Macrobio sciscitetur, ubi sedeat? an pote-
 rit respondere, quod in Cathedra Petri?
 nescio, profecto! an illam aliquando vi-
 derit?

Sæculum IV.
 A. C. 374.

Z 2

diendus est, nam dicit, quod non probat, scilicet ipsum potius, extra Ecclesiam Catholicam positum, quam Catholicos, Sensum S. Scripturæ, v. g. de Eucharistia intelligere. Deinde omnium temporum Hæreticorum hic sermo fuit.

Dominus Samuel Formey Epistolam suam Responsoriam ad Eminentissimum Card. Quirini super Quæstione: an Cardinales illius ætatis vel Lutherus ad reformandam Ecclesiam magis idonei fuerint, anno 1749. in vernaculam linguam translata claudit his verbis: Demnach werden mir E. Eminenz erlauben, daß ich meinen Lehrern, denen das wahre Wort Gottes eben so wohl als den Propheten, und Aposteln anvertrauet ist, so lange treue bleibe, bis ich dringendere Ursachen sehe, von Ihnen abzuweichen. Denn sie haben nichts gelehret, und nichts geschrieben, was nicht aus dem göttlichen Worte geschöpft wäre. . . . Beständig haben sie jenes Gebot des Heylandes eingeschärft: suchet in der Schrift. Denn ihr meinet ihr habt das ewige Leben darinn. Der gnädige und allmächtige Gott aber schaffe, daß diese heilige Richtschnur des Glaubens, und des Lebens endlich einmal allen Christen einträchtig dargegeben werde. Haud dubie illi Doctores, & Pastores meliores sunt, qui se a Jesu Christo missos probant, quod Lutherus non potuit. Di-
 cit

Sæculum IV. *derit; nunquam ad illius Sepulchrum pro-*
A. C. 374. *pius accessit, ubi duorum Apostolorum Me-*
numenta conspiciuntur; edicite! an ei us-
quam ingredi licuerit, & ibi offerre Sa-
crifi-

cit Dominus Samuel in epistolæ titulo, Lutherum fuisse magis doctum, & magis pium quam illius temporis Cardinales. Sed nec Doctrina, nec Pietas Missionem demonstrant. Hic dicit: *das wahre Wort Gottes eben so wohl als den Propheten und Aposteln anvertrauet ist. At quo Signo, quo Indicio, quo Argumento? Si nulla alia Missio requiritur, multi Hæresiarchæ Lutheri nec Pietate, si ita loqui lubet, nam plerique religiosissimum vitæ genus ducebant, nec Doctrina inferiores fuere. Item: Sie haben nichts gelernet. . . . was nicht aus dem göttlichen Worte geschöpft wäre. Quæ autem Auctoritas est, quæ me adducat, ut credam, Reformatores postquam ab Ecclesia Romana defecerunt, verum sensum S. Scripturæ cepisse, nulla præditos Prærogativa, quam non etiam quilibet alius vir pius, & Doctus habeat?*

Ultima verba, & votum, indicant Dominum Samuelem credere, in Provinciis Catholicorum S. Scripturam plebi subduci, quod tamen non fit. Omnibus, præter illa, quæ Die Dominica, & in Festis in Ecclesia explicari audiunt, Dominum S. Scripturam legere licet.

In Præfatione dicit D. Samuel, incredibilem calumnias contra Lutherum omni tempore fuisse confectas. Ricciolum scripsisse: *Er hätte sich des Abends belesen, und besoffen zu Bett gelegt.*

erificium? (*) *fateri cogitur Collega ve-* Sæculum IV.
ster Macrobius, quod sedeat, ubi quondam A. C. 374.
Encolpius sedit, & si Encolpium interro-
gare possemus, diceret, quod Bonifacio
Ballesio successerit, qui rursus potuisset
respondere, se successisse Victori Garbensi,
jam diu ex Africa ob exiguum errantium
numerum a vestris missō. Quid sibi hoc
vult, quod Secta vestra in urbe Roma nul-
lum Episcopum Romanum habere potuerit,
& qui sibi in hac urbe successerunt, Afri-
cani sint, & homines exteri? quid mani-
festius imposturam prodere possit, non
video.

Donatistæ querebantur, quod fuerint
 a Catholicis crudeliter habitī; hæc S.
 Optatus

Z 3

gelegt, und des Nachts hätte ihm der Teufel
 den Hals umgedrehet. In eben derselben
 Nacht wären alle Besessene von dem Argen
 befrejet worden, denn alle Satans hätten sei-
 ne Seele in die Hölle begleiten müssen, und
 keiner ausbleiben dürfen. Der Beweis, mit
 welchem er seine Sache bestätiget, ist dieser,
 daß es einer von den Teufeln selbst ausgesagt
 hätte. Si quis Catholicorum aliqua scribat im-
 prudens, id aliis non est imputandum, multo
 minus Ecclesiæ, nec ideo Lutheri Missio pro-
 batur.

(*) Hæc verba Interpres Protestans perfi-
 da solertia, ne Lectores Protestantes veritatem
 conspiciant, iterum omisit. Alios errores non
 memoro.

Sæculum IV. Optatus verbis expressis negat, contem-
ditque, nullum a Parmeniano Episcopum,

A. C. 374.

nullum alium Ecclesiæ ministrum nomi-
nari posse, qui eos persecutus fuerit;
econtra probrum in Donatistas regerit,
& quanta crudelitate sub Juliano in ad-
versarios suos egerint, fusius enarrat.

Sup. l. XV. Hujus accusationis obtentum Donatistas
S. 32. erat Pauli, & Macarii in Africam profe-
ctio, quos ad unionem procurandam Con-

Sup. l. XII. stans miserat; hinc S. Optatus accusatio-
S. 48. nem, rerum illa occasione violenter ge-

starum, toto libro tertio ab Ecclesia remo-
vet; probat, solos Donatistas hujus sibi
mali causam exstitisse, nullamque in Ec-
clesiam culpæ partem rejici posse; *horum*

p. 457.

malorum, inquit: *nos nec voto, nec consi-*

p. 458.

lio, & nequidem conscientia rei sumus, ni-
hil hæc accusatio ad nos! dum loquitur
de perorationibus Anti-Episcopi Donati,
ad seditionem movendam aptis, & de
obedientia Potestatibus sublimioribus de-
bita, dicit, Rempublicam non esse in Ec-
clesia, sed Ecclesiam in Republica, id est
in Imperio Romano. (*) Et inferius: *Ne-*

p. 459.

mo supra Imperatorem est, nisi solus Deus

(*) Ex hoc tamen nulla sequitur confusio,
ut aliqui ex Protestantibus dicunt, aut dari Sta-
tum in Statu, nam Ecclesia non est Status, in-
tellige Politicus; & si etiam minus proprie de-
ceretur Status, nulla inde sequeretur perturbatio,
propter

qui Imperatori Imperium dedit; (*) dum ergo Donatus se supra Imperatorem extol- lit, se ipsum supra humanitatis fastigium collocare videtur, & Diis æquare.

Sæculum IV.
A. C. 374.

S. Optati
Milevitani
Libri.

In Libro quarto dum de peccato originali differit, memoratu digna sunt verba sequentia: *nemo ignorat, omnem hominem in hunc mundum venientem, quamvis ex parentibus Christianis nascatur, sine Spiritu mundi nasci non posse, atque hunc Spiritum ante lavacrum salutare ex homine necessario ejiciendum esse. Hoc exorcismus efficit, per quem Spiritus immundus expellitur.* In libro quinto de Baptismo differit, & demonstrat, Baptismi valorem a Ministri Dignitate non dependere; *operarii mutantur, inquit: & alii* p. 469.

aliis succedunt, at Sacramenta mutari non possunt; ipsa per se, non item homines, sancta sunt. In libro Sexto S. Optatus Sacrilegia Donatistis exprobrat, quæ in Ecclesiis Catholicorum, regnante Julia-

Z 4 no,

propter diversum ordinem, nam Clerici Principibus subordinantur in Civilibus, & Laici Episcopis in Spiritualibus.

(*) S. Optatus non favet opinioni illorum, qui dicunt, Potestatem Ecclesiasticam in Reges, eorumque Temporalia indirecte extendi. Si enim Rex habeat Potestatem aliquam supra se in Temporalibus, æquali modo subditur, sive illa Jurisdictio Titulo directo, vel indirecto exercetur.

Saeculum IV. no, commiserant; ex quo libro cognoscitur, Altaria structa fuisse ex ligno, eaque ad celebrationem Mysteriorum linteo fuisse contexta; præcipue autem, & clarissime ex hoc Optati opere patet, quanta Fidelium reverentia erga Altaria, & vasa sacra tunc fuerit; quod Eucharistiam verum Sacrificium esse crediderint, Spiritum Sanctum in altare descendere, & Corpus Jesu Christi ibi præsens esse, sicut in cruce fuit, quando eum Judæi occiderunt; (*) inter enormia crimina reputasse, altare evertere, frangere, aut ad usus profanos adhibere calices, qui Jesu Christi sanguinem continuerant.

§. XII.

(*) Hæc verba pro reali Jesu Christi Præsentia in Eucharistia contra Protestantes non solum clara sunt, sed nec clariora esse possent, nisi forte dicant, Corpus Christi in Cruce tantum ad speciem, & non vere præsens fuisse.

Interpres Protestans pag. 306. verba: Spiritum S. in Altare descendere. omisit. Si de Cœna Protestantium scripisset, bene fecisset, nam ibi necesse non est, ut descendat Spiritus Sanctus, & panem in Corpus Christi convertat. Rursus idem Interpres pag. seq. verba sequentia: profanos adhibere Calices, qui Jesu Christi Sanguinem continuerant, omisit. Prò fidem hominis!